

Co-funded
by the European Union

Co-funded and implemented
by the Council of Europe

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo pravosuđa, uprave i
digitalne transformacije

Gradimo Europu
za djecu i s djecom

Implementacija Barnahus modela u Republici Hrvatskoj

ANALIZA NEDOSTATAKA U OSPOSOBLJAVANJU

- **Ana Babić**, savjetnica pravobraniteljice za djecu
- **Doc.dr.sc. Ivana Pavić Šimetin**, dr. med., spec. školske medicine i zamjenica ravnatelja i voditeljica Službe za školsku medicinu, mentalno zdravlje i ovisnosti o drogama, Hrvatski zavod za javno zdravstvo
- **Helenca Pirnat Dragičević**, pravobraniteljica za djecu RH
- **Ella Selak Bagarić**, klinička psihologinja, voditeljica Centra za zdravlje mladih

KLJUČNI CILJEVI

„Implementacija Barnahus modela u Hrvatskoj”

- uspostavljanje pravnog, političkog i institucionalnog okvira za održivo djelovanje Barnahus modela u Hrvatskoj
- jačanje znanja i kapaciteta stručnjaka koji rade s djecom i za djecu kako bi odgovorili na seksualno zlostavljanje djece
- jačanje svijesti stručne i šire javnosti o stanju seksualnog zlostavljanja djece u Hrvatskoj.

**IDENTIFICIRATI POSTOJEĆE NEDOSTATKE I DATI PREPORUKE ZA CILJANO I/
ILI INTERDISCIPLINARNO OSPOSOBLJAVANJE KAO PODRŠKU PROVEDBI
BARNAHUS MODELA
U HRVATSKOJ.**

Specifični ciljevi analize su utvrditi :

1. organizacijske aspekte provođenja osposobljavanja s naglaskom na sve odgovorne sektore, institucije i skupine stručnjaka koji sudjeluju u edukaciji kao (su)organizatori, predavači i sudionici, ističući prepreke i pozitivna iskustva
2. stručne aspekte provedbe osposobljavanja koji su važni za provedbu Barnahus modela.

Svrha analize je pružiti preporuke dionicima i donositeljima politika o:

1. mogućoj potrebi za novim Barnahus modelom osposobljavanja ili unaprjeđenjem postojećeg osposobljavanja i
2. temeljima koji bi se trebali osigurati kako bi se organiziralo potrebno osposobljavanje na održiv način i uz visoke standarde kvalitete.

POLAZIŠTA ZA ANALIZU

- ☐ Početno izvješće zajedničkog projekta „Implementacija Barnahus modela u Hrvatskoj”
- ☐ Preporuka Odbora UN za prava djeteta Republici Hrvatskoj
- ☐ Zakonodavni okvir
- ☐ Postojeća praksa zaštite djece žrtava i svjedoka
- ☐ Dostupni statistički podatci o djeci žrtvama i svjedocima seksualnog nasilja
- ☐ Relevantne preporuke u vezi s ranijim analizama nedostataka u osposobljavanju u vezi sa zaštitom djece žrtava

ANALIZA NEDOSTATAKA U OSPOSOBLJAVANJU

METODOLOGIJA:

Ključni dionici: Pravosuđe, policija, zdravstveni djelatnici, socijalni radnici, ministarstva, pravobranitelji, strukovne udruge i obrazovne institucije konzultirane su putem anketa i upitnika.

Analiza nedostataka u osposobljavanju je provedena u razdoblju od svibnja do kolovoza 2024. godine.

Tijek provođenja analize:

Kvantitativne i kvalitativne analize konzultacija: I djeca i stručnjaci bili su angažirani kako bi prikupili različite perspektive o postojećim potrebama i nedostacima za osposobljavanjem.

SWOT analiza (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) korištena je za procjenu primjene Barnahus modela u Hrvatskoj

Kvantitativne i kvalitativne analize obrazovnih programa, popisi i evidencije prikupljene ovom studijom odnose se na razdoblje od 2019. do 2024. godine; proveden je desk pregled postojećih planova i programa osposobljavanja kvantitativnom (deskriptivnom) i kvalitativnom analizom podataka prikupljenih posebno izrađenim upitnikom

SADRŽAJ ANALIZE

SAŽETAK

UVOD U PROCJENU POTREBA

Barnahus model

Cilj analize nedostataka u osposobljavanju

Polazišta za analizu

Početno izvješće

Preporuka Odbora UN-a za prava djeteta Hrvatskoj

Prethodne analize nedostataka u obrazovanju/osposobljavanju u pogledu zaštite djece žrtava

Pravni okvir

Statistički podatci o djeci žrtvama i svjedocima

SAVJETOVANJE S DIONICIMA

Okvir i metodologija

Anketa

Kvantitativna analiza

SWOT analiza

Kvalitativna analiza

Utvršeni nedostaci u trenutačnim programima osposobljavanja

Rascjepkanost i nedosljednost

Potreba za pouzdanim mehanizmima evaluacije

Nedostatak stalnog praćenja

Utvrđene potrebe za specijaliziranim osposobljavanjima i protokolima

Preporuke za rješavanje utvrđenih nedostataka u obrazovanju

Sveobuhvatni nastavni planovi i programi

Prijedlog koordinacije za provedbu Barnahus modela

Izgradnja kapaciteta

Sustavno i decentralizirano obrazovanje

Učinkovito osposobljavanje

Međuagencijsko zajedničko osposobljavanje

Forenzičko ispitivanje

Liječnički pregled

Terapeutsko osposobljavanje na temelju traume

SAVJETOVANJE S DJECOM

Okvir i metodologija

Rezultati i preporuke

ZAKLJUČCI

ZAVRŠNE PREPORUKE

LITERATURA

DODATCI

KONZULTACIJE S DJECOM

OPĆI CILJ:

- pružiti djeci priliku da se čuje njihov glas i njihova razmišljanja o projektu Barnahus
- dobiti uvid iz dječje perspektive o potrebama za osposobljavanjem stručnjaka koji će pružiti podršku djeci

POSEBNI CILJ:

- iz perspektive djece ispitati važnost ovoga projekta
- ispitati mišljenja djece o kompetencijama stručnjaka zaposlenih u različitim sustavima za pružanje potpore djeci žrtvama i svjedocima nasilja

KONZULTACIJE S DJECOM

DJECA:

Metoda prikupljanja podataka u ovom istraživanju: konzultacije s djecom iz Mreže mladih savjetnika Pravobraniteljice za djecu koju čini 25 djece (15 djevojčica i 10 dječaka) u dobi od 12 do 18 godina iz cijele Hrvatske.

Tijek konzultacija: Konzultacije su se odvijale putem Zoom aplikacije 24. lipnja u trajanju od 90 minuta, te su uključivale prethodnu pripremu. Za prikupljanje podataka korišten je audio zapis uz informirani pristanak djece.

Alati za prikupljanje podataka: Proces konzultacija uključivao je grupne rasprave i razmjenu mišljenja putem zatvorenog e-foruma i izravnog angažmana putem Zooma.

REZULTATI

Dječja perspektiva postojećih nedostataka i potreba u osposobljavanju

DJECA SMATRAJU DA STRUČNJACI NISU DOVOLJNO OBRAZOVANI ZA:

- prepoznavanje znakova koji mogu ukazati da je dijete pretrpjelo neki oblik nasilja
- pružanje odgovarajuće podrške djeci žrtvama nasilja
- učinkovitu komunikaciju s djecom i stvaranje odnosa povjerenja s djecom

NEKE OD TEMA KOJE BI TREBALE BITI UKLJUČENE U PROGRAME EDUKACIJE STRUČNJAKA, PROIZAŠLE IZ KONZULTACIJA S DJECOM SU:

- Općenito o temi nasilja (simptomi, uzroci, posljedice, protokoli postupanja u slučaju nasilja)
- Komunikacija s djecom (uspostavljanje odnosa povjerenja s djetetom, kako razgovarati s djetetom)
- Psihologija djeteta i razvoj djeteta
- Emocionalne potrebe djeteta
- Način provedbe liječničkog pregleda (prilagodba djetetovoj dobi i potrebama)

Konzultacije s djecom otkrivaju da je **odnos odrasle osobe**, a ne njihova specifična profesionalna uloga, **odlučujući faktor u uspostavljanju povjerenja i sposobnosti pružanja učinkovite podrške**.

Ovo naglašava ključnu **važnost poticanja empatije i interakcije pune poštovanja** u radu s djecom žrtvama, naglašavajući da je samo stručno znanje nedostatno bez suosjećajnog pristupa.

”

„Ne treba se odmah siliti dijete da kaže što se dogodilo nego mu treba malo vremena, prvo se opustiti s djetetom koje je proživjelo to da shvati da ima povjerenja u onog s kim razgovara, a ne odmah nasrnuti na njega da kaže sve što se dogodilo jer to jednostavno nema smisla.“

KONZULTACIJE S PROFESIONALCIMA

1. Identifikacija ustanova/institucija koje bi mogle provoditi edukacije o seksualnom nasilju nad djecom:

Kriteriji uključivanja:

- • Multisektorska zastupljenost: obrazovanje, zdravstvo, socijalna skrb, policija i pravosuđe.
- • Cjeloživotno usavršavanje (ne osnovno obrazovanje, tj. ne srednjoškolski programi, preddiplomska, diplomatska i poslijediplomska nastava)
- • Nacionalna razina djelovanja uz odgovarajući kontinuitet i reprezentativnost (među udrugama uključene prvenstveno strukovne udruge kao i UNICEF zbog prethodno provedenih strateških aktivnosti vezanih uz ovu temu i uvažavajući ulogu UNICEF-a u civilnom društvu).

Uključeno 32 dionika.

Popis 32 kontaktirane institucije/organizacije:

1. Agencija za odgoj i obrazovanje nastavnika
2. Udruga hrvatskih sudaca
3. Udruga sudaca za mladež, obiteljskih sudaca i stručnjaka za djecu i mladež
4. Društvo medicinskih sestara dječjih vrtića
5. Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba
6. Hrvatska udruga medicinskih sestara
7. Hrvatska odvjetnička komora
8. Hrvatska komora edukacijskih rehabilitatora
9. Hrvatska komora medicinskih sestara
10. Hrvatska komora psihoterapeuta
11. Hrvatska komora socijalnih pedagoga
12. Hrvatska komora socijalnih radnika
13. Hrvatsko dermatovenerološko društvo
14. Hrvatski zavod za hitnu medicinu (HZHM)
15. Hrvatski zavod za javno zdravstvo
16. Hrvatska liječnička komora
17. Hrvatsko pedijatrijsko društvo
18. Hrvatski pedagoško-književni zbor
19. Hrvatsko pedagoško društvo
20. Hrvatska psihološka komora
21. Hrvatsko društvo sudskih vještaka i procjenitelja
22. Hrvatsko društvo za dječju i adolescentnu psihijatriju i psihoterapiju
23. Hrvatsko društvo za hitnu medicinu
24. Hrvatsko društvo za forenzičku psihijatriju
25. Hrvatsko društvo za ginekologiju i opstetriciju
26. Hrvatsko društvo za preventivnu i socijalnu pedijatriju
27. Hrvatsko društvo za spolno prenosive bolesti
28. Hrvatsko društvo za školsku i sveučilišnu medicinu
29. Pravosudna akademija
30. Policijska akademija „Prvi hrvatski redarstvenik“, Ministarstvo unutarnjih poslova
31. Strukovna udruga kriminalista
32. UNICEF.

KONZULTACIJE S PROFESIONALCIMA

2. **Diseminiran upitnik prema 32 dionika** za prikupljanje podataka o edukacijama koje su proveli u posljednjih 5 godina (lipanj 2024.)
3. **Analiza podatak prikupljenih upitnikom**
4. **Sastanak s predstavnicima 32 dionika** (26.6.2024., prisustvovalo 16 predstavnika) s ciljem :
 - Prikaza analize rezultata prikupljenih upitnikom
 - Izrada SWOT analize o edukaciji za uspostavljanje Barnahus modela u Hrvatskoj
5. **Izrada zaključaka temeljem upitnika i sastanak dionika** i diseminacija zaključaka široj javnosti – svih 32 dionika i članovi savjetovane skupine su zatraženi mišljenje tijekom srpnja 2024. - nisu zaprimljeni komentari od šire javnosti koji bi strukturalno utjecali na sadržaj
6. **Izrada završnih zaključaka i preporuka na temelju mišljenja šire javnosti**

KONZULTACIJE S PROFESIONALCIMA

12 institucija prijavilo je provedbu ukupno 23 edukacije usmjerene isključivo na seksualno nasilje nad djecom, 85 edukacija na kojima je seksualno nasilje bila jedna od tema te 166 edukacija o drugim oblicima nasilja.

Prepreke za provođenje osposobljavanja:

- Širok opseg aktivnosti
- Nedostatak vremena za provođenje osposobljavanja
- Nedostatak financijskih sredstava
- Nedostatak stručnjaka za provođenje osposobljavanja
- Nedostatak interesa
- Nema prepreka navelo je pet institucija/organizacija

Svrha edukacije	kako bi se ispunile zakonske obveze ili propisi institucije	povećanja svijesti stručnjaka različitih profila o problemu seksualnog nasilja nad djecom	namijenjene unapređenju vještina i znanja stručnjaka koji djeluju u području zaštite djece od seksualnog nasilja	imaju svrhu pružanja podrške i informacija žrtvama/obitelji ma seksualnog nasilja
Hrvatsko pedijatrijsko društvo		Da		
Hrvatsko društvo za školsku i sveučilišnu medicinu				
Hrvatski podagoško-književni zbor				
UNICEF*		Da	Da	Da
Hrvatska psihološka komora				
Udruga sudaca za mladež, obiteljskih sudaca i stručnjaka za djecu i mladež				
Udruga hrvatskih sudaca				
Udruga sudaca za mladež, obiteljskih sudaca i stručnjaka za djecu i mladež		Da	Da	
Agencija za odgoj i obrazovanje		Da	Da	
Pravosudna akademija*				
Policijska akademija "Prvi hrvatski redarstvenik"				
Hrvatska komora socijalnih pedagoga		Da	Da	
Hrvatska odvjetnička komora		Da	Da	

	Je li provedena evaluacija? 6	Je li provedena provjera znanja (test) na kraju edukacije? 2	Je li izdan certifikat polaznicima? 7	Treba li polaznik edukacije ponovno proći nastavak ove edukacije ili je potrebna supervizija? 1	Hoće li se edukacija redovito <i>ponavljati?</i> 7
Hrvatsko pedijatrijsko društvo					Da
Hrvatsko društvo za školsku i sveučilišnu medicinu			Da		
Hrvatski podagoško-književni zbor					Da
UNICEF*	Da	Da	Da	Da	Da
Hrvatska psihološka komora					
Udruga hrvatskih sudaca			Da		
Udruga sudaca za mladež, obiteljskih sudaca i stručnjaka za djecu i mladež	Da		Da		Da
Agencija za odgoj i obrazovanje	Da		Da		Da
Pravosudna akademija*	Da		Da		Da
Policajska akademija "Prvi hrvatski redarstvenik"	Da	Da	Da		Da
Hrvatska komora socijalnih pedagoga	Da				
Hrvatska odvjetnička komora					

Ključ teme	Prepoznavanje znakova seksualnog zlostavljanja	Prevenција seksualnog nasilja	Savjetovanje i podrška žrtvama	Zakonski okviri i obveze	Poznavanje međunarodnih standarda, normi i načela koji se odnose na pravdu za djecu i dječja prava (UNICEF)	Poznavanje nacionalnog zakonodavstva, propisa i smjernica za djecu žrtve seksualnog nasilja/drugog nasilja (UNICEF)	Internet sigurnost i prevencija online zlostavljanja	Rodna ravnopravnost	Medicinski protokoli]	Forenzičke tehnike]
Hrvatsko pedijatrijsko društvo							Da		Da	
Hrvatsko društvo za školsku i sveučilišnu medicinu	Da		Da	Da					Da	
Hrvatski podagoško-književni zbor	Da	Da		Da						
UNICEF*	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Hrvatska psihološka komora										
Udruga hrvatskih sudaca			Da	Da			Da			
Udruga sudaca za mladež, obiteljskih sudaca i stručnjaka za djecu i mladež	Da	Da		Da	Da	Da	Da			
Agencija za odgoj i obrazovanje			Da	Da			Da	Da		Da
Pravosudna akademija*	Da		Da	Da	Da	Da		Da		
Policijska akademija "Prvi hrvatski redarstvenik"	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da		Da
Hrvatska komora socijalnih pedagoga										
Hrvatska odvjetnička komora	Da		Da		Da	Da				Da

SWOT Analiza:

SNAGA		SLABOSTI	
Stručnjaci	Visokomotivirani stručnjaci različitih profila	Suradnja	Loša međusektorska povezanost / nedostatak koordinacije
			Nedovoljna suradnja
			Nedostatak međusobnog poštovanja
		Drugo	Nedostatak zapisa/evidencija
Obrazovanje	Besplatni preventivni programi u školama		Manjak osoblja
	Preventivne strategije za svaku školsku godinu		Kvaliteta obrazovanja
	Godišnji plan i program školskih aktivnosti		Nedostatna evaluacije
	Postojeći programi osposobljavanja		Centralizacija
			Nedostatna senzibilizacija
PRILIKE		PRIJETNJE	
Institucionalna potpora	Primjer dobre prakse: Poliklinika za zaštitu djece i mladih Grada Zagreba	Stručna sposobnost	Održivost
	Motivacija za uvođenje modela		Nedostatak profesionalnih usluga
	Potpora Vlade		Emocionalna iscrpljenost stručnjaka
Koordinacija	Koordinacijsko tijelo za multidisciplinarne aktivnosti		Preopterećen sustav (socijalna služba)
			Nedostatak terapeuta
		Organizacija	Neorganiziranost

Hrvatska treba novo osposobljavanje za Barnahus temeljeno na tri stupa:

- 1. Multisektorski pristup s naglaskom na najbolji interes djece**
- 2. Uvođenje sustava kontrole kvalitete**
- 3. Jačanje institucionalne potpore kako bi se osigurao kontinuitet i održivost**

Sveobuhvatni pristup osposobljavanju stručnjaka

- Višesektorski pristup: Uključivanje svih sektora (policija, pravosuđe, zdravstvo, obrazovanje, socijalna skrb)
- Multidisciplinarna suradnja: Potreba za zajedničkim osposobljavanjem stručnjaka
- Kontrola kvalitete: Uvođenje sustava praćenja i evaluacije učinaka edukacije

Izgradnja kapaciteta i kontinuirano osposobljavanje

- Posebno oblikovani programi: Razviti programe koji uključuju specifične teme poput prepoznavanja seksualnog nasilja, forenzičkog ispitivanja, medicinskih pregleda
- Kontinuirano financiranje: Osigurati stalna sredstva za održivost osposobljavanja
- Decentralizirano obrazovanje: Omogućiti edukacije u svim dijelovima zemlje, uključujući ruralna područja

Specifične preporuke za osposobljavanje

- Forenzičke tehnike: Stručnjaci moraju biti osposobljeni za forenzičke tehnike i pravne aspekte
- Psihoterapijska podrška: Obrazovati stručnjake za pružanje terapijske podrške djeci žrtvama nasilja
- Rodno osviješten pristup: Uvažavanje specifičnih potreba različitih rodni skupina

Kontrola kvalitete i evaluacija

- Planiranje i evaluacija: Sustavno planiranje i evaluacija osposobljavanja
- Praćenje primjene u praksi: Uspostaviti baze podataka za praćenje edukacije i izdavanje certifikata
- IT podrška: Korištenje platformi za online obrazovanje i baze podataka za evidenciju

Posebne preporuke

Preporuka 1. razviti sveobuhvatan, primjeren dobi obrazovni kurikulum koji je integriran u formalne sustave

Preporuka 2. razviti osnovnu edukaciju za sve profesionalce na prvoj crti

Preporuka 3. osigurati kontinuirano financiranje

Preporuka 4. koristiti platformu za online obrazovanje

Preporuka 5. razviti poseban kurikulum o međuagencijskom radu

Preporuka 6. prilagoditi NICHD protokol intervjuiranja hrvatskom kontekstu

Preporuka 7. izrada materijala

Preporuka 8. uključiti psihoterapeutske stručnjake

Preporuka 9. djetetu pružiti emocionalnu podršku, utjehu, pronalaženje dobrog rješenja za djetetov problem, razumijevanje da dijete sagleda situaciju i nemojte se odmah usredotočiti na problem.

Preporuka 10. naglasiti važnost njegovanja prijateljskih odnos s djetetom, uvažavanje djetetovog mišljenja, upoznavanje djeteta izvan predmetne situacije, i ako je moguće, dopustiti djetetu da odabere dob i spol stručnjaka koji će joj/mu pomoći.

Zaključci i preporuke

- Zaključci djece i stručnjaka: Djeca i stručnjaci suglasni su da postoje nedostaci u obrazovanju stručnjaka za prepoznavanje i reagiranje na nasilje nad djecom
- Preporuke za rješavanje nedostataka: Izgradnja sveobuhvatnih programa osposobljavanja s naglaskom na višesektorsku suradnju i stalno usavršavanje
- Jačanje institucionalne potpore: Ministarstvo pravosuđa i ostale relevantne institucije trebale bi podržati provedbu ovih preporuka

Potičemo Ministarstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije da podrže i koordiniraju provedbu preporuka u suradnji i uz uključivanje svih dionika zastupljenih u projektnoj savjetodavnoj skupini s obzirom na njihove kompetencije.

Hvala Vam!